

Študijný program celoživotného vzdelávania na JLF UK v Martine: Duchovná služba v nemocnici

Základná charakteristika kurzu

Kurz celoživotného vzdelávania (CŽV) *Duchovná služba v nemocnici* bol vytvorený v spolupráci Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine, Rady pre pastoračiu v zdravotníctve a Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike (ERC SR).

Kurz je primárne určený poskytovateľom pastoračnej starostlivosti v zdravotníckych a sociálnych službách, ktorí už v týchto službách na základe cirkevného poverenia pôsobia a od svojho cirkevného predstaveného majú odporúčenie k štúdiu.

Cieľom kurzu je prehĺbenie vedomostí získaných pregraduálnym štúdiom teologického smeru v špecifickej oblasti pastoračie chorých a osvojenie nových poznatkov a praktických schopností, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre získanie odbornej spôsobilosti pre vykonávanie duchovnej služby v nemocnici predovšetkým v pobytových zariadeniach zdravotníckych a sociálnych služieb.

Organizácia kurzu

Kurz je realizovaný formou jednoročného (dvojsemestrového) štúdia. Uskutočňuje sa v 13 jednodenných stretnutiach v roku, vždy v sobotu. Kurz bude otvorený, ak oňho prejaví záujem aspoň 15 uchádzačov, maximálne môže byť prijatých 30 uchádzačov.

Predpoklady uchádzača pre jeho prijatie do kurzu

Prihlásiť sa môžu absolventi magisterského teologického štúdia s aspoň 1 ročnou praxou v lôžkovom zdravotníckom alebo sociálnom zariadení, ktorí dostanú odporúčanie od svojho cirkevného predstaveného (z cirkví a náboženských spoločností registrovaných v SR).

Uchádzači sa prihlasujú elektronicky na mailovú adresu **kurz.duchovnasluzba@gmail.com** do konca júna pred začiatkom školského roka, v prihláške doložia kópiu dosiahnutého vzdelania a písomné odporúčenie od svojho cirkevného predstaveného zodpovedného za oblasť poskytovania pastoračnej starostlivosti.

O prijatí uchádzača do kurzu celoživotného vzdelávania „Duchovná služba v nemocnici“ rozhodne odborný garant programu na základe podaných prihlášok. O prijatí do kurzu bude záujemca informovaný mailom.

Vlastný obsah programu

Štúdium sa skladá z 21 povinných predmetov, vid' nižšie v tabuľke.

Názov predmetu		Rozsah (h)	Forma	Vyučujúci
1.	Systém zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike a menežment v zdravotníctve	2	prednáška	Mgr. Jana Vadkertiová, MBA
2.	Somatológia a základy zdravotníckej terminológie	4	prednáška	Mgr. Mária Zanolitová, PhD., Mgr. Martina Lepiešová, PhD.
3.	Vnútorné lekárstvo	4	prednáška	MUDr. Alena Ježíková
4.	Chirurgické odbory	4	prednáška	MUDr. Martin Vojtko
5.	Gynekológia a pôrodníctvo	4	prednáška	Doc. MUDr. Kamil Biringler, PhD.
6.	Neonatológia	2	prednáška	MUDr. Tomáš Jurko, PhD.
7.	Pediatrica	2	prednáška	MUDr. Jarmila Vojtková, PhD.
8.	Neurológia	2	prednáška	MUDr. Mária Cuninková
9.	Psychiatria	4	prednáška	MUDr. Miloslav Oppa, PhD.
10.	Onkológia	4	prednáška	MUDr. Jana Gabajová
11.	Základy ošetrovateľstva, Hygiena rúk	4	prednáška	Mgr. Mária Zanolitová, PhD., Mgr. Martina Lepiešová, PhD.
12.	Anesteziológia a intenzívna medicína	2	prednáška	MUDr. Zuzana Biringlerová, PhD
13.	Etika v zdravotníctve	4	prednáška	PhLic. Mgr. Juraj Jendrejovský
14.	Psychológia	4	prednáška	PhDr. Ján Grossmann
15.	Antropológia a pastorálna medicína	4	prednáška	doc. MUDr. ThLic. Marián Mráz, PhD.
16.	Duchovná služba v koncepte paliatívnej starostlivosti	2	prednáška	Mgr. Milan Grossmann CM
17.	Pastorálna starostlivosť a spiritualita kresťanských cirkví a náb. spoločenstiev na Slovensku	6	prednáška	Mgr. Natália Kacianová, PhD.
18.	Sprevádzanie trúchliacich pozostalých	2	prednáška	Mgr. Natália Kacianová, PhD.
19.	Zmysel utrpenia vo Svätom písme	4	prednáška	Doc. SSD Blažej Štrba, PhD.
20.	Prvá pomoc	2	cvičenie	MUDr. Zuzana Biringlerová, PhD.
21.	Kazuistický seminár	4	cvičenie	PhLic. Mgr. Juraj Jendrejovský
22.	Praktická konzultácia	2	cvičenie	PhLic. Mgr. Juraj Jendrejovský
	<i>Spolu</i>	72 h		

Časový priebeh kurzu

Štandardná doba vzdelávania je jeden akademický rok, rozložený do 2 semestrov, zimného a letného. CŽV sa uskutočňuje počas jednej až dvoch sobôt v mesiaci od septembra 2023 do júna 2024. Kurz sa skladá zo 72 hodín vyučovania, v ktorom sú zahrnuté teoretické prednášky a praktické cvičenia. Priebeh teoretickej časti programu je realizovaný formou blokovej výučby jednotlivých predmetov, praktická časť prebieha vo forme kazuistického seminára a konzultácií.

Spôsob ukončenia štúdia

Pre úspešné ukončenie kurzu *Duchovná služba v nemocnici* a pre získanie potvrdenia o absolvovaní kurzu je potrebné:

- minimálne 75% účasť v teoretickej časti študijného programu,
- realizácia odbornej praxe (dokladovaná potvrdením od nadriadeného, ktorý je zodpovedný za pastoračiu chorých)
- úspešne vykonať záverečnú skúšku, ktorá sa skladá z ústnej skúšky a z obhajoby kazuistiky pred skúšobnou komisiou. V priebehu ústnej skúšky z oblasti pastoračnej starostlivosti v zdravotníckych a sociálnych službách ukáže účastník schopnosť aplikovať získané vedomosti. Odprezentovaná kazuistika opisuje aplikáciu medicínskych aj pastoračných vedomostí v konkrétnom (anonymizovanom) prípade z vlastnej praxe.

Profil absolventa kurzu

Absolvent kurzu *Duchovná služba v nemocnici* bude vybavený dostatočnými vedomosťami, ktoré sú nevyhnutne potrebné pre získanie odbornej spôsobilosti pri vykonávaní pastoračnej starostlivosti najmä v pobytových zariadeniach zdravotníckych a sociálnych služieb.

Návrh na garanta programu vrátane jeho písomného súhlasu

Garantom programu CŽV je prof. MUDr. Alexander Jurko, CSc., ktorý pracuje ako pediatrický kardiológ. Svoje medicínske skúsenosti zbieral na odborných pobytoch v holandskom Groningene a v Baystate Medical Centre v Springfieldu v USA. V oblasti liečebno-preventívnej starostlivosti sa venuje diagnostike a liečbe vrodených a získaných ochorení srdca v detskom veku. Dlhé obdobie sa venoval diagnostike, stabilizácii a transportu novorodencov s kritickými vrodenými chybami srdca. V oblasti vedecko-výskumnej činnosti sa venoval neinvazívnemu posudzovaniu pľúcneho riečiska u novorodencov a mladších dojčiat. V pedagogickom procese sa spolupodieľa aj na organizovaní pregraduálneho a postgraduálneho vzdelávania lekárov v detskej kardiológii, detskej echokardiografii a intenzívnej starostlivosti a bol dlhodobo hlavným organizátorom Dňa detskej kardiológie v Martine. Je autorom a spoluautorom troch vedeckých monografií a troch vysokoškolských učebníc, 275 domácich a zahraničných publikácií a zúčastnil sa aktívne na 54 zahraničných konferenciách a kongresoch. Bol riešiteľom 7 projektov VEGA. Inauguroval v Olomouci a v r. 2021 bol v Prahe vymenovaný za profesora pediatrie.

Výška a spôsob úhrady poplatku za štúdium v programe CŽV

Každý účastník CŽV uhradí poplatok za štúdium vo výške 200, - eur s DPH. Platba sa uskutoční pred začiatkom školského roka bezhotovostne (v prípade žiadosti účastníka možné v 2 splátkach pred zimným a pred letným semestrom). Zisk bude využitý pre ďalší rozvoj a propagáciu CŽV.

Príloha: učebný plán

Anesteziológia a intenzívna medicína

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Zuzana Biringerová, PhD.

Anotácia predmetu: Účastníci kurzu sa zoznámia s problematikou intenzívnej medicíny a anesteziológie, s následným somatickým a psychickým dopadom vybraných ochorení na klienta, prípadne jeho rodinu a komunitu.

Antropológia a pastorálna medicína

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: doc. MUDr. ThLic. Marián Mráz, PhD.

Anotácia predmetu: Pastorálna medicína spája teológiu a biomedicínu do celku, prakticky zameraného na dobro človeka. Kňaz a lekár vstupujú do toho istého spoločného priestoru tajomstva života a smrti, dobra a zla. Kresťanstvo prinieslo nové chápanie podstaty zdravotníckeho povolania - spája poznanie Boha s čínorodou láskou k ľuďom, najmä trpiacim. Kristus je kňazom, učiteľom a prorokom, ale je vždy aj lekárom, ktorý pozná a uzdravuje všetky rozmery ľudského života. Cieľom pastorálnej starostlivosti o chorých je dosiahnuť optimálne duševné i fyzické zdravie, uľahčenie v utrpení, prekonanie a odstránenie pocitu osamelosti, bezmocnosti, beznádeje a rezignácie - čiže sprístupnenie nádeje, prejavenie lásky a tým aj umožnenie prijatia viery ako najdôležitejšej sily dosiahnutia hlavného cieľa života. Zápas s chorobou a utrpením, v ktorom kňaz, lekár a pacient vystupujú ako spojenci, dostáva takto novú perspektívu.

Duchovná služba v koncepte paliatívnej starostlivosti.

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: Mgr. Milan Grossmann CM

Anotácia predmetu:

Odborný vzdelávací seminár (kurz), ktorý je určený pre duchovných pôsobiacich v prostredí zdravotníctva, prináša oboznámenie sa so základnými princípmi multidisciplinárnej paliatívnej starostlivosti. Témami sa zameriava napríklad na otázky o význame a mieste duchovnej služby v koncepte paliatívneho prístupu; alebo či a ako je možné rozpoznať duchovné potreby nevyliciteľne chorých a zomierajúcich pacientov. Poukáže na rozdiely medzi duchovnou službou, ktorá je vykonávaná na požiadanie, a tou, ktorá je poskytovaná odborníkom začleneným do paliatívneho tímu. Jednou z tém bude aj perinatálna paliatívna starostlivosť.

Etika v zdravotníctve

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: PhLic. Mgr. Juraj Jendrejovský

Anotácia predmetu: Predmet zoznamuje so základmi etických prístupov a pravidiel v lôžkovom zdravotníckom zariadení. Vysvetľuje základy kresťanskej filozofie rešpektu ľudskej osoby najmä v utrpení. Predkladá schémy krízových intervencií a jednaní s hospitalizovanými, zamestnancami zariadení a príbuznými pacientov. Rozoberá body etického kódexu duchovnej služby v zdravotníctve.

Gynekológia a pôrodníctvo

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: doc. MUDr. Kamil Biringer, PhD.

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je zoznámenie účastníkov kurzu so základmi gynekológie a pôrodníctva a poskytnutie informácií o psychických a sociálnych dopadoch vybraných ochorení na klientku, rodinu a komunitu. Súčasťou prednášok je problematika neplodnosti, umelého oplodnenia, tehotenstva, pôrodu, potratu, vrodených vývinových chýb a onkologických diagnóz v gynekológii.

Chirurgické odbory

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Martin Vojtko

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je zoznámenie účastníkov kurzu so základmi odboru všeobecnej a špeciálnej chirurgie a poskytnutie informácií o psychických a sociálnych dopadoch vybraných ochorení na klienta, príp. rodinu a komunitu.

Kazuistický seminár

Rozsah výučby: 4 hodiny (cvičenie)

Prednášajúci: PhLic Mgr. Juraj Jendrejovský

Anotácia predmetu: Účastníci kurzu realizujú prax u poskytovateľov zdravotných služieb. Dôkaz je kladený na aplikáciu teoretických poznatkov do praxe. Účastníci kurzu sa zdokonaľujú vo vedomostiach a zručnostiach, ako plánovať, poskytovať a vyhodnocovať pastoračnú starostlivosť v zdravotníctve na základe získaných vedomostí. Pracujú ako členovia tímu v priamom alebo nepriamom kontakte so zdravými či chorými jedincami alebo so skupinou osôb. Učia sa byť členmi tímu a preberať zodpovednosť za poskytovanú pastoračnú starostlivosť v rámci komplexnej starostlivosti o pacienta. Účastník kurzu musí absolvovať odbornú prax v rozsahu minimálne 100 hodín (z toho napr. 50 hodín v akútnej lôžkovej štandardnej starostlivosti a 50 hodín v následnej a dlhodobej lôžkovej starostlivosti, napr. v hospicoch).

Neonatológia

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Tomáš Jurko, PhD.

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je zoznámenie účastníkov kurzu so základmi neonatológie, s najčastejšími vrodenými chorobami, s problematikou predčasne narodených detí a poskytnutie informácií o psychických a sociálnych dopadoch vybraných ochorení na rodičov dieťaťa.

Neurológia

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Mária Cuninková

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je oboznámiť účastníkov kurzu s najčastejšími neurologickými diagnózami, s diagnostikou, možnosťami liečby a s možným vplyvom na samotných pacientov a rodinných príslušníkov.

Onkológia

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Jana Gabajová

Anotácia predmetu: Účastníci kurzu budú oboznámení s jednotlivými onkologickými diagnózami, ich prejavmi, modalitami liečby, s toxicitou a nežiadúcimi účinkami, prognózou, ako aj s paliatívnou symptomatickou starostlivosťou preterminálnych pacientov.

Pastorálna starostlivosť a spiritualita kresťanských cirkví a náb. spoločenstiev na

Slovensku

Rozsah výučby: 6 hodín (prednáška)

Prednášajúci: Mgr. Natália Kacianová, PhD.

Anotácia predmetu: Predmet účastníkom priblíži jednotlivé kresťanské cirkvi a cirkevné spoločenstvá pôsobiace na území SR, ich pastorálne prístupy k chorým a zomierajúcim, zahŕňajúc aj starostlivosť o rodinných príslušníkov. Pomôže im zorientovať sa v otázkach religionistiky a ekumény. Účastníci sa zoznámia s problematikou spirituality a budú vedení k porozumeniu spirituality iných náboženstiev, k vzájomnému rešpektu a spolupráci s rôznymi predstaviteľmi kresťanských cirkví ako aj náb. spoločenstiev pri poskytovaní pastorálnej (duchovnej) starostlivosti.

Pediatria

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Jarmila Vojtková, PhD.

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je zoznámenie účastníkov kurzu so základmi pediatrie, s najčastejšími akútnymi a chronickými ochoreniami detského veku a poskytnutie informácií o psychických a sociálnych dopadoch vybraných ochorení na dieťa, príp. jeho rodinu a komunitu.

Prvá pomoc

Rozsah výučby: 2 hodiny (cvičenie)

Prednášajúci: MUDr. Zuzana Biringerová, PhD.

Anotácia predmetu: Predmet poskytuje informácie o poskytovaní neodkladnej prvej pomoci. Zameriava sa na poruchy základných životných funkcií a stavy bezprostredne ohrozujúcich život, ich diagnostiku, základné postupy neodkladnej prvej pomoci vrátane praktických nácvikov neodkladnej resuscitácie.

Psychiatria

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Miloslav Oppa, PhD.

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je zoznámiť účastníkov kurzu so základmi odboru psychiatria a poskytnúť im informácie o psychických a sociálnych dopadoch vybraných psychiatrických ochorení na jedinca, prípadne na ich rodinu a komunitu. Zoznámia sa so základnými typmi liekov, ich účinkami a s rizikami nežiadúcich účinkov.

Psychológia

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: PhDr. Ján Grossmann

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je účastníkov vzdelávania zoznámiť so základnou terminológiou klinickej psychológie, zoznámiť ich s problematikou prežívania, myslenia (kognitívne procesy) a správania u človeka s vážnym ochorením a naučiť ich používať základné techniky aplikovanej psychológie pri práci s chorým človekom.

Somatológia a základy zdravotníckej terminológie

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: Mgr. Mária Zanolitová, PhD., Mgr. Martina Lepiešová, PhD.

Anotácia predmetu: Účastníci budú zoznámení so základnými pojmami používanými v zdravotníctve, so základmi anatómie a fyziológie jednotlivých orgánových systémov.

Sprevádzanie trúchliacich pozostalých

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: Mgr. Natália Kacianová, PhD.

Anotácia predmetu: Predmet uvádza do problematiky psychickej, duchovnej a náboženskej podpory a starostlivosti o pozostalých (proces trúchlenia, syndróm straty, psychologická intervencia v období zármutku, cirkevné pohrebné obrady, modlitby s pozostalými a pod.). Zoznamuje s metódami a technikami, špecifickými problémami a modelmi poradenstva pre pozostalých. Zvláštnu pozornosť venuje otázkam sprevádzania rodiny po smrti dieťaťa a intervencii u pozostalých a osirelých detí.

Systém zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike a základná legislatíva

Rozsah výučby: 2 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: Mgr. Jana Vadkertiová, MBA

Anotácia predmetu: Účastníci budú oboznámení so systémom zdravotníctva a zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike, s povinnosťami a zodpovednosťou zdravotníckych pracovníkov, s typmi zdravotníckych zariadení s SR. Súčasťou je tiež oboznámenie sa so základnými zákonmi v zdravotníctve, s princípom financovania zdravotnej starostlivosti, s právami pacientov a s ochranou osobných údajov.

Vnútorné lekárstvo

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: MUDr. Alena Ježíková

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je predstavenie základov problematiky vnútorného lekárstva, poskytnutie informácií ohľadom najčastejších akútnych a chronických ochorení s dopadom na samotného klienta, prípadne na jeho rodinu a okolie.

Základy ošetrovateľstva, Hygiena rúk

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: Mgr. Mária Zanolitová, PhD., Mgr. Martina Lepiešová, PhD.

Anotácia predmetu: Cieľom predmetu je zoznámiť účastníkov kurzu so zásadami súčasného ošetrovateľského procesu v náväznosti na základné vedomosti klinických predmetov. Súčasťou výučby je prevencia a podpora zdravia, problematika bolesti, polohovanie pacientov, prevencia pádov, ošetrovateľské techniky, základy podpory a ochrany verejného zdravia vrátane prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zmysel utrpenia vo Svätom písme

Rozsah výučby: 4 hodiny (prednáška)

Prednášajúci: Doc. SSD Blažej Štrba, PhD.

Anotácia predmetu: Prednášky predstavujú tému utrpenia ako fundamentálnu ľudskú skutočnosť predovšetkým podľa antických textov hebrejskej a gréckej Biblie. Motív bude rozobraný z konkrétnych starozákonných židovských a novozákonných kresťanských príkladov a to na niekoľkých úrovniach: úvod do predmetnej terminológie, skúsenosť utrpenia, vysvetlenie utrpenia, mnohotvárne zvládania utrpenia, vykúpenia z utrpenia, rôzne teórie o utrpení, pretrvávajúca apória, eschatologické relativizovanie utrpenia, utrpenie – účasť na Kristovom utrpení, utrpenie ako výzva do boja, utrpenie – znak posledných čias, odkaz na budúcu spásu.

Zoznam študijnej literatúry

KACIANOVÁ, N., „Etiológia smrti v Starej a Novej Zmluve (odborná štúdia)", Cirkevné listy, 4/2007, s. 14-21

KLEMENT, C. a kol. Verejné zdravotníctvo, PRO s.r.o. 2019. ISBN 978-80-89059-80-1.

NĚMČEKOVÁ M., ŽIAKOVÁ K., MIŠTUNA D. Práva pacientov: Filozofická reflexia a zdravotnícka prax. Iris. 2000. ISBN 8088778948.

OZOROVSKÝ, V., VOJTEKOVA I. a kol. Zdravotnícky manažment a financovanie. Wolters Kluwer. 2016 ISBN 978-80-168-523-1.

PAŽICKÝ, P. Zdravotný systém Slovenskej republiky. Wolters Kluwer. 2020. ISBN 978-80-571-0282-3.

SCAIOLA, D. Male/Malattia, in: Temi teologici della Bibbia (2010) 786-792; WAGNER, A. Schmerz im Alten Testament, in: Pain in Biblical Texts (FAT II.136) 13-27.

SLEZÁKOVÁ, Z. et al. Ošetrovatel'stvo a legislatíva v praxi. Osveta. 2020. ISBN 978-80-8063-492-6.